

Czesław MIŁOSZ: Údolí Issy

O Bílé sobotě se netrpělivě čekalo na představení. Patnáctiletí a šestnáctiletí chlapci, kteří se dlouho předtím domlouvali a připravovali, se s křikem vříteli do kostela, v rukou klacky a na nich přivázané mrtvé vrány. Zbožné staré ženy se modlily celé hodiny, vysíleny přísným půstemskláněly hlavy níž a níž - budili je z dřímoty tím, že jim strkalo vrány pod nos, nebo jimi tloukli lidi, kteří do kostela přinášeli v uzlíčcích vajíčka k posvěcení. Předváděli své komedie na trávníku přede dveřmi. Nejvíce se Tomášovi líbilo mučení Jidáše. Utíkal, jak mohl, honili ho do kolečka, nadávali mu, až se konečně s vyplazeným jazykem oběsil. Když ho sundali se stromu, byl mrtvý, ale copak mu to může projít tak snadno? Když ho otočili na břicho a štípali, sténal, ale nakonec mu stáhli kalhoty, jeden kluk mu zastrčil do zadku stéblo slámy a tím stéblem do něho vdechoval duši tak dlouho, až Jidáš vyskočil s křikem, že je živý.

Saunu postavil sám, a postavil ji pečlivě. Skládala se ze dvou místností. V první zatloukl do stěny kolíky na šatstvo, a dokonce vytesal lavici, aby se člověk mohl pohodlněji svléknout a obléknout. Tam také umístil pec, odtud se do ní vkládala tlustá polena, která tak rozehtřívala plochý kámen za zdí, že se každý škopek vody, který na něj vylili, okamžitě proměnil v oblaka páry. Ve druhé místnosti se táhly ode zdi ke zdi tři police, jedna nad druhou, navzájem spojené, takže tvořily schody. Není nic odpornějšího než sauna, kde fičí vítr, a tak každý rok ucpával spáry mezi trámy mechem.

Obřad začínal tím, že mu Barborka myla záda. Potom přidával páru, měl rád hodně silnou. Vylezl rovnou na nejvyšší polici a její povinností bylo postavit před něj škopek se studenou vodou, aby do něj mohl sáhnout rukou - když si člověk polévá hlavu studenou vodou, vydrží nahoře déle. Brala do rukou metličku z březových větviček a zezdola, kde stála, mu s ní jezdila po prsou a břiše, což vyžaduje obratnost: kůže je působením páry hodně citlivá a dotyk pálí jak rozžhavené železo, ale musí být jemnější než úder, umění spočívá právě v tom, aby metlička tělo střídavě hladila a sekala. Romuald sykal a řval: " Áááá ! Ještě ! Ještě !" obracel se na břicho, nabíral rukama vodu ze škopku a křičel: " Švihni! Ještě ! Áááá !" Nakonec vyskočil a červený jako uvařený rak utíkal ven, tam sebou praštil do sněhu a pár vteřin se v něm válel - jen tolik, aby to bylo jako rány bičem a aby přitom necítil chlad. Vracel se a lezl na polici, protože teď byla na řadě Barborka. Držel ji nahoře tak dlouho, až začala ječet : " Jé, já už nemůžu !" " Ale můžeš ! Otoč se !" švihl ji a Barborka se smíchem křičela: " Tak už dost, pusť mě !"